

historisch
genootschap
wormer

torenklanken

Nieuwsbrief 22 - juli 2011

welkom

● Dit is de eerste Nieuwsbrief die is gemaakt na het vertrek van onze Trees als secretaris. Zij heeft uiteraard nog wat teksten geleverd die zij al in haar bezit had. Zo komt u het slot van het verhaal van Kees Schoone tegen. Ook de lijst van schenkingen is nog door Trees vervaardigd.

● Inmiddels hebben wij Mic Hamers bereid gevonden om de honneurs van Trees waar te nemen. Formeel blijft de penningmeester nog secretaris tot de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering in 2012. Mic zal de werkzaamheden als secretaris gaan uitvoeren en wordt t.z.t. voorgedragen als de nieuwe secretaris. We zijn verheugd, dat wij toch nog snel een nieuwe secretaris hebben kunnen vinden.

● Toch blijft, dat wij graag zien dat er meer van onze leden actief zijn voor de vereniging. We zijn met een klein bestuur en hebben het heel erg druk met de voorbereiding van de Monumentdagen, de Genootschapsdag in november, het Jaarboek 2011. Kortom, leden die denken iets te kunnen doen zijn van harte welkom. U kunt zich aanmelden bij post@genootschapwormer.nl of telefoon 075-642 3798

● Nu we het toch over de leden hebben.....Enkele leden die hebben toegezegd de contributie zelf te betalen, hebben dat voor 2011 nog niet gedaan. Om te voorkomen dat de penningmeester herinneringen moet versturen verzoekt hij deze leden om vóór 1 augustus de betaling in orde te maken. Graag naar bankrekening 1145.40.179 en als het kan het lidmaatschapsnummer vermelden, te vinden op adreslabel linksboven.

Jos Blokker
Penningmeester/Secretaris a.i.

Van de voorzitter

De staatsecretaris van cultuur deelt volgens de krant harde klappen uit. Dezer dagen las ik, dat ook op het wetenschappelijk onderzoek van de Nederlandse musea fors wordt bezuinigd, en dat die musea daar niet blij mee zijn. Want, zo stelt men, collecties hebben nieuwe verhalen nodig. Zo is het maar net. Als je de geschiedenis wilt laten leven, kun je niet steeds met dezelfde verhalen aan komen zetten, maar zul je af en toe ook eens met iets nieuws moeten komen.

Iets nieuws uit de geschiedenis? Ja, dat kan, met ons jaarboek bewijzen we dat telkens weer. Wij zijn er op uit, om allerlei nog niet eerder belichte feiten uit de geschiedenis van Wormer op te diepen en die aan u te verhalen. Dat móeten wij van u! Het staat in onze statuten. En wij kunnen als bestuur niet anders, dan uitvoeren wat de leden van onze vereniging ons opdragen te doen.

Twee grote klussen springen daar uit: het jaarboek en de expositie op Monumentendag. En ik roep u nog een keer op, om ons daarbij te helpen, want het zijn zware klussen, die veel tijd en onderzoek vragen. Denkt u nou niet dat we het niet met plezier doen, verre van dat. Maar een helpende hand zou ons heel welkom zijn.

U heeft intussen uit het welkom van de penningmeester kunnen opmaken, dat we er ondanks het gemis in geslaagd zijn een nieuwsbrief te fabriceren. Misschien wat anders van opzet dan u van ons gewend bent, maar toch! En van de redactie van het jaarboek heb ik begrepen, dat er volop aan wordt gewerkt en dat we er van uit mogen gaan, dat er op 12 november weer iets heel moois op u ligt te wachten. Vóór die tijd zijn er nog de Monumentendagen en daar ben ik zelf druk mee in de weer. Het onderwerp van dit jaar is herbestemmingen en hergebruik. Als u denkt over oude of nieuwe foto's te beschikken van zulke panden, dan weet u mij te vinden, hoop ik. Ik heb nog twee maanden te gaan – midden in de vakanties! – en ik kan zeker wat extra hulp gebruiken. Het gaat om incidentele klusjes, zoals het bemachtigen van gegevens en foto's van gebouwen en panden, die we op de expositie willen belichten. Er gaat veel tijd in zitten, en op het ogenblik ben ik alleen aan het werk. U kunt mij bellen of mailen, het maakt niet uit. Telefoonnummers en adressen staan achter op deze nieuwsbrief. Laten we er samen een mooie expositie van maken. Aan mij zal het niet liggen.

Jan Blokker

Gevonden voorwerpen

Mijn schoonzuster overhandigde mij drie metalen plaatjes, naar ik dacht, 5 bij 5,5 cm. En dik 5 millimeter. Daarop, in een verchroomd framepje, een papiertje met de tekst:

.....
Bezoekt Cafe-Billard en Concert 't centrum"

A. van Liempt Dorpsstraat 405, Tel. 7 Wormer
.....

Ik bekeek het aangeboden nog eens goed en het bleken drie doosjes te zijn. Aan de sporen op de achterkant, lijkt het of de doosjes vroeger vernikkeld zijn geweest. En wat is nu het bijzondere? Deze doosjes werden gevonden op de zolder van het huidige "Café 't Laantje" gevestigd aan de Krommenieërweg 72 in Wormerveer. De naam 't Laantje komt van de eigenaar af, die Ron van der Laan heet en heeft dus niets te maken met de "Nieuweweg", wat wij vroeger "Het Laantje" noemden. Het enige wat ik wist te achterhalen, is dat de vorige eigenaar Boon heette.

Dit roept uiteraard een aantal vragen op;

- 1) Hoe komen deze doosjes op de zolder van het huidige "Café 't Laantje" terecht?
- 2) Waarom en aan wie werden deze doosjes gegeven?
- 3) Wat zat er dan in die doosjes?

De vestiging van het café van Van Liempt blijkt op de hoek te zijn geweest van het Zaandammerpad en de Dorpsstraat. Dit is duidelijk te zien op de afbeelding in het boekje "Winkeltjes in Wormer 1900-1955". Op blad zijde 7-5 onder nummer 0810 zien we op de gevel aan de Dorpsstraat de tekst: Z H B BIJEN. En op het raam aan het Zaandammerpad net nog, schuin geschreven; "BILLARD", zij het dat je er wel een vergrootglas voor nodig hebt, om deze tekst te lezen!

Dirk Kuijper

Als jongetje van een jaar of 10, 11, zo in de jaren dertig zat ik graag in een hoekje van de zaak om al die verhalen aan te horen. Niet alles was geschikt voor mijn oortjes. Maar als ik me maar rustig hield, vergaten ze wel dat ik er ook nog bijzat

● Ken niet praten

Onze Burgemeester was een aardige goeie man maar hij had een gebrek; hij kon moeilijk in het openbaar spreken. Dat liet hij dan ook meestal aan een ambtenaar over. Nu is er een periode geweest, dat om de week een jonge werkeloze mocht helpen bij het vuilnisophalen, die hiermee wat bijverdiende boven zijn uitkering.

Op een keer merkte Ant, moeder van de werkloze Piet, dat een ander hielp en dat was bar tegen het zere been, want ze meende dat haar Piet aan de beurt was. Op sloffen vloog ze naar het gemeentehuis om de burgemeester te spreken. Die kreeg de bui over hem heen en toen die

een beetje overgedreven was zei hij: “Maar Ant, kan Piet zelf niet even komen?” Toen zei Ant deze historische woorden: “Nee Burgemeester, dat ken niet, want hij is net als u, hij ken niet praten!”

Zoals gezegd, niet iedereen die klaar was, ging meteen naar huis. Een steeds terugkerend thema, in de jaren zo vlak voor de oorlog, was de vraag, blijven we net als in 1914 - 1918 buiten de oorlog of niet. Diegenen die zeiden, we blijven buiten de oorlog, hadden een sterk punt. Het neutrale Nederland had in 14/18, ondanks de blokkades van de geallieerden, veel goederen doorgevoerd naar Duitsland, dus zou bij een eventuele oorlog Duitsland het neutrale Nederland wel weer ontzien. We weten nu echter hoe het afgelopen is.

● Droogleggingswet

Mijn vader had een knecht, Jaap Teel. En mijn moeder een hulp in de huishouding, Niesje Wezel. Mijn moeder vertelde wel, dat die twee vrijwel iedere dag een keertje ruzie met elkaar hadden. Ze zijn later met elkaar getrouwd en het is een goed huwelijk geworden! Mijn ouders hielden ook ‘pension’ meestal voor buitenlandse monteurs, die bij diverse fabrieken werkten. Natuurlijk valt er over die caféperiode nog wel wat meer te vertellen, maar ik zal het hierbij laten. Mijn Vader was vroeger kappersbediende geweest bij een neef in Haarlem. Op een gegeven moment hebben ze het café en aanverwante zaken verkocht en zijn een kapperszaak begonnen, gevestigd naast het café.

Deze zaak werd aan het café gebouwd. Dat had een speciale oorzaak. De regering wilde het overmatig drankgebruik terugdringen, en had daarvoor een soort droogleggingwet uitgevonden. Er werd een soort uitstervingsscenario bedacht. Als een café eigenaar stopte of overleed, werd de drankvergunning ingetrokken en kreeg de nieuwe eigenaar alleen een vergunning voor zwak alcoholische dranken, zoals bier en wijn. Het café verloor hierdoor veel van zijn waarde. Door de kapperszaak aan het café vast te bouwen en beneden en boven een deur in ons huis naar het café te maken, kon de drankvergunning behouden blijven en bleef mijn Vader vergunninghouder voor het café. Natuurlijk werden de deuren nooit gebruikt en werd de wet hiermee omzeild. Maar het is wel aardig om even te memoreren, dat ook in Nederland een soort droogleggingwet heeft bestaan.

Zo zijn we weer bij de kapperszaak beland. Natuurlijk is er ook nu nog een ‘wat me nog te binnen schiet’. Maar ik zal het hierbij laten

Kees Schoone

VGZ Monument

Ik ben in Wormer geboren, en ook in Wormer getogen. ik woon in Wormer en ik heb nog nooit ergens anders gewoond. Mijn overgrootvader kwam naar Wormer vanwege Van Gelder. VGZ maakte twee eeuwen deel uit van Wormer. Tot 1981 En er is van het hele fabriekscomplex NIETS bewaard gebleven. Wat zou het mooi zijn geweest als de schoorsteen, later watertoren, er nog zou staan. Midden in de wijk als een trots monument. Maar helaas, alles is weg, op twee woningen na. Gelukkig bleken er nog zes gietijzeren kolommen te zijn. En die kwamen in het bezit van Zaans Erfgoed. En men kwam op het idee, die kolommen te gebruiken voor een kunstwerk. Dat was een goed plan. En de gemeente Wormerland besloot mee te werken en ook een subsidie te verstrekken.

Aan wel 26 kunstenaars werd gevraagd een ontwerp te maken voor het monument.

En er werd een deskundige jury samengesteld, die uit de ontwerpen een vijftal zou kiezen om ter keuze aan de inwoners van Wormer voor te leggen. Dat was een goed plan. En in de maand oktober 2010 konden de inwoners van Wormer in het gemeentehuis de ontwerpen bekijken en hun voorkeur kenbaar maken. En de deskundige jury hield rekening met de keuze van het publiek, maar hield ook rekening met de financiële en technische uitvoerbaarheid. Want de deskundige jury had weliswaar vijf ontwerpen genomineerd, maar die waren niet allemaal technisch en financieel uitvoerbaar. Helaas had de deskundige jury dat er niet van tevoren bij gezegd. Eigenlijk was het niet zo'n goed plan.

En toen de gemeente Wormerland zijn subsidie toezegde, was dat voor het realiseren van een kunstwerk in de wijk Zuid-West. Dat was een goed plan. Maar de deskundige jury heeft nu besloten het monument te realiseren op de rotonde in de Noordweg, onder de rook van Wessanen, ver weg van het Ketelhuis-terrein. Het was toch eigenlijk niet zo'n goed plan. Dit is niet echt wat de Vereniging Zaans Erfgoed voor ogen stond.

Dit is ook niet wat de inwoners van Wormer voor ogen stond.

Bij de ontwerpen van de kunstenaars waren ook situatie-voorbeelden gevoegd van de plaats van het kunstwerk. En die plaats was niet de Noordweg.

● **Gelukkig is het alleen nog maar een plan.**

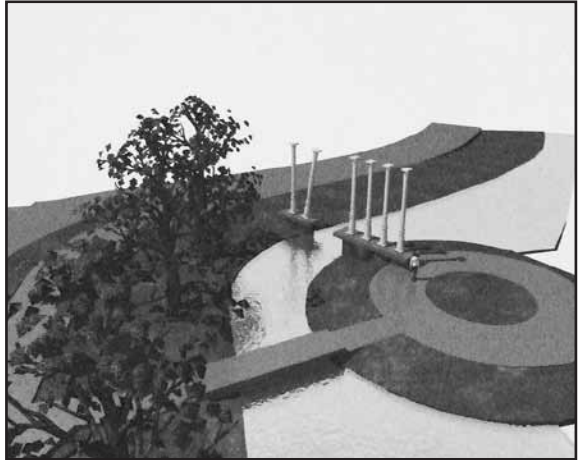
Ik hoop dan ook, dat het gemeentebestuur dit plan afwijst en de commissie vraagt met iets beters te komen, de herinnering aan Van Gelder Papier waardig, en in overeenstemming met de gedane beloften en de wens van de inwoners van Wormer.

Jan Blokker

● **Een van de modellen**

Het monument ter herinnering aan de voormalige papierfabriek Van Gelder van Wormer, geplaatst aan de bocht die de Rigastraat maakt om een rond pleintje heen.

Op deze plek is de omgeving van voldoende kwaliteit om als achtergrond te kunnen dienen voor een monument. Tevens is deze plek verrassend en door de bijzondere bocht van beide richtingen uit goed te overzien. Het monument geldt hier voor beide verkeersströken. Bijkomend voordeel is het reeds ingerichte plein met banken: die kijken juist in de richting van het toekomstige monument.

Schenkeningen

- Cees Gravesteijn een hele mooie film.
- Joke Koelemeijer; een paar foto's van branden en een schoolschriftje van A. Wezel, Herenlaan te Wormer uit 1925.
- Wim Wezel; vier ordners met info over de Zaanbrug, krantenknipsels en families in Waterland.
- Meneer Ferf uit Bergen; stukken van Gebrs. Laan en o.a. een rapportageboekje van de nachtportier.
- Mevrouw Smit-Stam; een envelop met foto's.
- Henk Udo uit Assendelft een heel oud boekje over Wormer van vóór 1800.
- Piet de Lange; ansichtkaart van VGZ

*Geschonken spullen zullen wij goed bewaren, beheren en eventueel gebruiken.
Hartelijk dank voor uw giften.*

Wandeling langs het Zandpad

Naar aanleiding van het verhaal van Dirk Kuijper en Bram Kemp inzake een wandeling langs het Zandpad rond 1940 (deel 2) in Torenklanken nieuwsbrief 20 van november 2010, waarin de naam van smederij Ammeraal wordt genoemd, wil ik gaarne hierbij reageren,

De latere werkplaats van smederij Ammeraal was inderdaad later gevestigd aan het eind van de Knollendammerstraat, want wij woonden schuin tegenover deze smederij op nr. 155. Het was het een na laatste huis en onze naaste burens waren op de hoek het gezin Engels met twee zonen Jan en Joop en het gezin Keijzer met twee zonen Jaap en Klaas en dochter Anke.

Ik heb deze firma Ammeraal heel goed gekend, daar ik in de vakantie tijdens mijn lagere schooltijd, om wat centjes te verdienen, een paar weken in de werkplaats heb gewerkt. Je moest van allerlei kleine klusjes doen, zoals veilen aan de werkbank bij de bank-schroeven of gaatjes boren aan de grote boormachine.

Als je de werkplaats binnenkwam, was er rechts een klein kantoortje, verderop links de grote draaibank, waaraan Ammeraal sr. vele mooie dingen heeft gemaakt. Ik zie hem nog staan met zijn brilletje op zijn neus. Een geweldige vakman op zijn gebied. Zijn zoon Aad heeft later de zaak overgenomen en had later zijn kantoor boven, daar er aan de bestaande werkplaats een nieuw gedeelte werd gebouwd. Aan de achterzijde van het gebouw was er een plek met carbid. (verbinding van koolstof met calcium)

Apart was er een gebouwtje waar de smederij was gevestigd en met vuur werd gewerkt om bepaalde stukken staal te hervormen naar een mooi product. Als bijlage een foto van deze smederij rechts. Daarnaast een kleine loods, waarin

het Volkswagenbusje stond, waarmee voor kleine dingen naar de klanten werd gereden en ook privé werd gebruikt. Soms gebruikte Bertus van Ingen dit busje, omdat dit een goede vriend was van Aad Ammeraal. Hij woonde aan de Verlengde Zandweg, niet ver vanaf de winkel van Jaap Leeuwerink. Ik ben ook wel eens meegegaan in dit Volkswagenbusje met Aad Ammeraal naar de Gortfabriek of naar de Meelfabriek De Ster

in Wormerveer als hij daar iets moest afgeven. Mocht je even voorin zitten naast Aad. Als ik bij Ammeraal de werkplaats binnenkwam, waren er ook collega's, die vroeg moesten beginnen, zoals Siem Luttkik, die in de Knollendammerstraat woonde en nog steeds woont samen met zijn vrouw Sophie en Co Beerepoot die bij de Kruiskerk woonde naast Wim Kersten de groenteboer, de heer Kroon die aan de Verlengde Zandweg woonde, die al heel lang bij Ammeraal werkten en nog een paar mensen, waarvan ik de namen niet meer zo goed weet. Je kreeg dan te horen wat je taak was en kreeg je natuurlijk een overall aan. Onder de middag ging ik even lunchen omdat ik aan de overkant woonde, in de middag weer verder en aan het eind van de dag moest je met speciale zeep je handen goed schoonmaken.

Aan het eind van de week kreeg je je loon in een apart loonzakje met papier en los geld. Toen ging de betaling nog cash in het handje. Het was een leuke tijd om tijdens de vakantieperiode een paar weken bij Ammeraal gewerkt te hebben.

Ook aan het eind van de Knollendammerstraat was er een groen gebied, tussen het laatste huis en de Zaan en rechts was er de firma Floris. Ook deze firma kende ik goed, daar ik met Jos Floris op school heb gezeten en waarmee ik heb gevoetbald. We zijn in mijn aspiranten tijd bij WSV kampioen geworden, met wijlen Hr. Butter en Nico Mak als elftal leider. Een geweldig elftal hadden we toen.

Op bijgaande foto ziet u de volgende personen staan. Staand van links naar rechts: wijlen hr. Butter, Dick Mandjes, Frans Koelemeijer, Jan Bolleman, Theo Willems, Marien Beenders en Nico Mak. Zittend van links naar rechts: Nico Roosendaal, Cor

van der Pal, Kees Klappe, wijlen John Mak, Jos Floris, Nico Ruijter en Wim Binken. Aspiranten Kampioen seizoen 1964-1965.

Met Cor van der Pal uit de Mariastraat, die ook op de Sint Jozefschool heeft gezeten, heb ik een goede kameraad gevonden, waarmee ik nog regelmatig contact heb.

Bij de firma Floris werkten veel zonen en ook deze mensen ken ik natuurlijk van naam. Ze zijn helaas naar Wormerveer vertrokken en wordt het terrein van Ammeraal en Floris voor woningen gebruikt in de toekomst.

Dit is een terugblik van Jan Bolleman aan de jaren van de firma Ammeraal en Floris.

Jan Bolleman

Afscheid Trees

De Algemene Ledenvergadering van april jl. werd gehouden in de STOOMHAL aan het Pakhuisplein. Tijdens deze vergadering is Trees Korver afgetreden als secretaris van onze vereniging. Met een grote bos bloemen en een dankwoord van de voorzitter verliet zij het podium. De vergadering verliep daarna zoals verwacht. Snel wist de voorzitter de punten af te werken, zodat de film van Mart Pot over de restauratie van het Hollandia-complex kon worden vertoond. Een prachtig document over dit mooie complex. In de pauze koffie en even bijkletsen, om daarna naar het verhaal en de beelden van Cees Kingma te luisteren en te kijken. Een mooie verhandeling over de Poelsluis en andere waterwerken in en langs de Zaan.

Jos Blokker

Nostalgie

Denk ik aan mijn jeugd, dan denk ik aan spelen,
Een zalige tijd, nooit je vervelen.
We waren op straat eindeloos in de weer.
Er was in die dagen nog weinig verkeer.
We liepen op klompen, op klompen van hout,
wat waren die winters toen ijzig en koud.
Als ik denk aan die winters met ijs in de Zaan,
en een baan op ‘t slootje, in ‘t licht van de maan.
We reden op schaatsen uit grootvaders tijd,
met krullen van voren, nu curiositeit.
Ik heb in die dagen de trekhond gekend,
we waren aan scharrelaars en bedelaars gewend.
De venters met kistjes, waarin garen en band,
en Bulletje en Bonenstaak”, ‘t verhaal uit de krant.
Een belevenis was ook de voddenman
die met een bel door de straten kwam
en ons kinderen verblindde met kleurige spullen,
al waren het natuurlijk goedkopen prullen.
Ook het orgel van Potje, iedere week in de straat,
we dansten als kinderen zo blij op de maat.
Als ik denk aan die dagen, zo vol romantiek,
twee centen voor Potje z’n orgelmuziek.
Ook de schelpen-man met paard en wagen
die iedere week om klandizie kwam vragen,
voor de kip die er kalk aan onttrok,
want iedereen had kippen en haan in het hok.
We hadden als kinderen zovele mogelijkheden,
voor de sport of het spel, dat wij dagelijks deden.
We hadden een jojo, knickers, een tol,
mooie glazen stuiters, soms zakken vol.
Met ballen spelen en een liedje zingen,
of met z’n allen soms “bokkie-springen”.
We stookten een fikkie, zo heette ons brandje,
we visten op stekeltjes op een koeienlandje.
En maakten vliegers, alle soorten modellen,
van bamboehout en mooie gekleurde vellen.
En stonden onze vliegers heel hoog in de lucht,
dan gingen wij in gedachten mee op die vlucht.

We stuurden een groetje omhoog langs het koord,
 dat ging volgen ons tot de hemelpoort.
 We zwommen in de vaart in natuurlijke staat,
 en waren aan 't hinkelen, midden op straat.
 overloper of rovertje spelen,
 we hadden geen tijd om ons te vervelen
 onze creativiteit was zeer gevarieerd,
 wat hadden we veel, wat de jeugd thans ontbeert.
 Een cent van blad of een ijsje van twee,
 dat was voor de zondag en tevreden ermee.
 Ook kwam er een venter met cocosschijven,
 je kon voor 'n paar centen een mootje verkrijgen.
 Ook de pinda-chinees met z'n zangerige stem,
 alleen pinda lekka verstond je van hem.
 De vuilnisschuit, met handkracht gedreven,
 was heel gewoon in ons kinderleven.
 En de Zaanbrug, aan ieder bekend,
 eiste overgangstolgeld, dat kostte twee cent.
 Een hobby van ons was, om niet te betalen,
 en voor die twee cent dan stokzoethout te halen.
 Ook de sproeiwagen 's zomers, dat gaf heel wat pret,
 en was voor ons kinderen een waterballet.
 Al konden we kousen en kleren wel wringen,
 de lol die er was van al deze dingen.
 Een man met een beer, die dansen kon,
 de crisistijd met de kolenbon.
 De werkloosheid was toen ook al zeer groot,
 de belegging was schraal op 't dagelijks brood.
 Het belastingplaatje met in het midden een gaatje,
 de drank die je kocht ging gewoon nog per maatje.
 De vaatjesschuit was een platte boot,
 voor het pleetje bij 't schuurtje boven de sloot.
 Toch ondanks dit alles was het leven een feest,
 wat zijn wij van vroeger gelukkig geweest.
 Een circustent bouwen van zakken en kleden,
 dat hoort nu helaas tot het verleden.
 En al die fijne leuke dingen,
 ze zijn vergaan..... herinneringen.

Trien Beenders-Bentvelzen

.....

AGENDA 2011

ZATERDAG 10 EN ZONDAG 11 SEPTEMBER 2011

Monumentendagen in de stoomhal.

ZATERDAG 12 NOVEMBER 2011

Uitreiking van ons nieuwe Jaarboek 2011

in de stoomhal van het pand Hollandia gelegen aan het Pakhuisplein 44 in Wormer.

U bent van harte welkom en alle bijeenkomsten zijn gratis toegankelijk!

.....

Gaat u verhuizen of kunnen wij u voortaan bereiken via een ander e-mailadres?
Laat het ons weten Dat kan door te mailen naar post@genootschapwormer.nl
Het kan ook schriftelijk naar Historisch Genootschap Wormer, p/a Merckenrif 185,
1531 MP Wormer

Colofon

Torenklanken is een kwartaaluitgave van
het Historisch Genootschap Wormer
Een extra exemplaar van Torenklanken
is te verkrijgen voor □ 1,00.
Coördinatie nieuwsbrief Jos Blokker

Historisch Genootschap Wormer,
p/a Merckenrif 185, 1531 MP Wormer
KvK: 34242956
Rabobank: 1145.40.179
075 – 642 3798
post@genootschapwormer.nl
Website www.genootschapwormer.nl

Bestuur

Jan Blokker, voorzitter
Jos Blokker, penningmeester / secretaris a.i.
Mic Hamers, beoogd secretaris
Frank Tjeertes, bestuurslid
Nico Koelemeijer, bestuurslid

